

Mao-Zedong- Düşünceler

ÇKP'nin liderliğinin Mao Zedong'un Marksizm ve Marksizm-Leninizm'in bağımsız bir savunucusu olduğu iddiası, batı kamuoyunda 1947 baharında LIU Shaoqi'nin New York'ta Anna Louise STRONG adlı gazeteciye Am-erica dergisi için verdiği röportajla duyuldu (Strong 1947; vgl. Liu, Das Denken Mao Zedongs, ASM 1, 309-13). ÇKP'nin 1945'teki 7. Parti Kongresi'nde LIU, MAO'nun "Çin tarihinde yalnızca en büyük devrimci ve devlet adamı değil, aynı zamanda en büyük teorisyen ve bilim adamı" da olduğunu açıkladı (Parti, ASM 1, 237); LIU ayrıca "Mao Zedong düşüncesi" kavramlarına atıfta bulunan "Çin Devrimi Mao Zedong Öğretisi" nin de dahil olduğu Mao'nun, çok zor olan, devasa, Marksizmi Çin'e uygulama görevini başarıyla tamamladığını ve "Mao Zedong Düşüncesi" nin (MZD) yeni parti programına dahil edilmesi gerektiğini düşünüyordu. Mao'nun "en büyük başarısı", "Marksizmi Avrupalı bir Asya formuna dönüştürmek" oldu (ASM 1, 309). Liu, Marx ve Lenin'in Avrupalı olduğunu vurguluyordu; "Avrupa dillerinde Avrupa tarihi ve Avrupa sorunları hakkında yazdılar" ve "nadiren" "Asya ya da Çin" ile ilgileniyorlardı. "Marksizmin temel ilkeleri" "hiç şüphesiz tüm ülkeler için faydalıydı", ancak "genel gerçeklerini Çin'deki somut devrimci uygulamaya uygulamak" "zor bir görevdi". Mao, Çinli olarak "Çin sorunlarını" analiz ediyor ve "Çin halkını zafere giden mücadeleye" yönlendiriyor ve Çin tarihini ve Çin'in pratik sorunlarını açıklamak için Marksist-Leninist ilkeleri kullanıyordu. Mao yalnızca 450 milyon insanın sorunlarını çözmek için Marksist yöntemleri kullanmakla kalmadı aynı zamanda "Marksizm'i Çin halkına da kullanılabilecekleri bir silah olarak yaydı." Tüm sorunlara "Marksizm" i uyguladı; ulusun sorunları, tarım stratejisi, edebiyat ve

kültürün parti inşası, askeri sorunlar, finans ve ekonomi, çalışma yöntemleri, felsefe (...) vb. 'Çin veya Asya Marksizmini yarattı' (309f).

Böylece MZD, birçok komünistin düşüncesinin bir sonucu olarak ortaya konulur. Kültür Devrimi" keskin biçimde eleştirildi ve Mao'nun sorumluluğunu dile getirildi. Mao "Kültür Devrimi" nin bu ciddi "solcu" hatası için, "büyük sorumluluk ve uzun süreli bir hatanın", "birincil sorumluluğu" nu (46) taşıyordu. Daha öncelerinde bile Mao'nun "keyfi çalışma tarzı", "partideki demokratik merkezîyetçiliği" baltalamıştı;(36) şimdi ise "hatalı" sol kanat "kişisel liderliği", lider kültürünü aşırıya iterek, ortak liderliğin yerini almıştı (41f). Sonuçta, Mao "hataları" olsa bile, "büyük bir proleter devrimci" idi (46) ve bu yüzden "Çin halkının sevgili ve büyük lideri" olarak kaldı (48). Mao'nun liderlikteki kişisel başarısızlıklarına ek olarak, "kültürel devrimin" "karışık sosyal ve tarihi sebeplerinden" de bahsedilir (50). MZD'nin toptan olumsuzlanması ve dogmatik olarak ele alınması da aynı şekilde reddedilir. Uzun bir tarihsel dönemde ortaya çıkan ve incelenen bir bilimsel teori" ile Mao'nun daha sonraki yıllarda yaptığı "hatalar" arasında bir "fark" olmalıdır (82). Mao'nun yaygın olarak eleştirilen görüşlerinden biri, sınıf mücadelesinin gelişmesidir. Mao sosyalist toplumda sadece bir dereceye kadar var olan "bu toplumsal sınıf mücadelesi"ni abarttı. Burjuvazinin "tüm sosyalizm tarihi boyunca var olduğu" ve "kapitalizmin restorasyonu için çaba gösterdiği" pozisyonu özellikle yanlış, bu yüzden "revizyonizmin kökü parti içinde aranmalıdır." (33f). Mao'nun sınıf mücadelesi pozisyonları ile Stalin'in pozisyonları arasında birçok paralellik vardır - ve esas olarak her ikisi de alternatif komünist kavramları acımasızca yok etmek için kullanılmışlardır.

1949'dan sonraki bazı evrel-

erde, Mao ve grubu emek yoğun, orta düzeyde teknolojik, kendine güvenen ve aile planlamasını reddeden bazı stratejik gelişim fikirlerini teorik olarak benimseye çalıştı çünkü Çinliler yabancı teknolojinin yerini ikame edebilirdi. Bu fikirler 21. yüzyılın başında MZD'nde neredeyse hiç yer alamazdı. Lenin'in ölümüne kadar, yalnızca Marx ve Engels, Marksizm klasikleriydi. Ölümünden sonra Lenin de klasikler arasına dahil edildi. Stalin ve Mao ise daha hayatta iken klasikler ve zamanlarının en büyük Marksistleri olarak tanımlandılar. Stalin ve Mao'dan temizlenme sonrasında, iki geçici parti lideri, "teorileri" bugünkü ihtiyaçlarının ve aynı zamanda meşruiyet, evrensel, uzun vadeli düşünme sonuçlarına duydukları ihtiyaçların bir yansıması olan yanılabilir insanların normal ölçüsüne geri döndü. Marksizm temel fikirlerine indirgenmiş, eleştirel yöntemi ise diyalogda daha canlı, diyalektik kullanım biçimine dönmüştü.

Bibliyografi: *Das Rote Buch. Worte des Vorsitzenden Mao Tse-tung*, eingel. u. hgg. v. TGrimm, a.d. Chin. v. TChene u.a., Frankfurt/M 1967; -Resolution über einige Fragen in unserer Parteigeschichte seit Gründung der Volksrepublik China (angenommen von der 6. Plenirugung des XI. 7.K der KPCh am 27. Jun. 1981)., in: Resolution über einige Fragen zur Geschichte der KP Chinas seit 1949, Beijing 1981, 1-98; A.L.Stkong, -The Thought of Mao Tse-tung., in; *Amerasia*, 11. Jg. 1947, H. 6,161-74. THEODOR BERGMANN

II 21. yüzyılın başında, MZD ÇKP'nin ideolojik bir temel özelliği olarak kaldı. 2012 yılında Genel Sekreter Xi Jinping, Çin sosyalizminin karakterini şekillendirmedi, "Marksizm-Leninizm ve MZD'nin" gelişmesi, devam etmesi ve yenilenmesine bağlı kalınması gerektiğinden aksi halde köklerini kaybedeceklerinden bah-

setti (2013, 9)). Ancak bunun tam tersine, Çin'in 5.000 yıla yayılan tarihi gelişiminin ve kimliğinin vurgulandığı ÇHC'nin düzenlediği 2008 Pekin Olimpiyatları'nın açılış töreninde "Mao'nun yerinden bile söz edilmedi." (Karel 2010, 183). MZD ve ML, ÇKP'ni bir arada tutan yapıştırıcıdan fazlası değil miydi? - Karl-Georg Riegel'in dediği gibi partülerist çıkarlar ve sınıf çıkarlarına göre ayırım yapılmış ve evrensel çıkarlar bakımından mücadele ahlaki kaybedilmiştir. Artık parti için yalnızca ayrıcalıklı bir neo-geleleneysel hareket olmak mümkündür" (1995, 190). ÇKP liderleri, Rebecca E. KARL'ın belirttiği gibi adına var oldukları her şeyi inkar ederlerse MAO'yu ancak "meşru incir yaprağı" olarak tutabilirler (2010, 184).

Kavram ve Kavramın Oluşumu.
- 20. yüzyılda Çin toplumunun gelişiminin Avrupa ve ABD- Amerikan tasvirinde, 'Maoizm' ve MZD sıklıkla eşanlamlı olarak kullanılır. Bu, Çin'in kendi imajı için bir farktır. Çin'de, Maoizm (Mao zhuyi) terimi genellikle orada doğmasına rağmen kullanılmaz. Stuart Schram, 19.2.1942'de (1969/1975, 127, dipnot 3) ordu gazetesi Jiefang Ribao'daki Zhang Ruxin'de bunu gösterdi. Geçerli olan Liu Shaoqi'ye dayanan *Mao Zedong sixiang* terimidir. Avrupa dillerine farklı biçimlerde çevrilmiştir. Örneğin Almanca'da "Mao Zedong'un Düşünceleri", "Mao Zedong Düşüncesi", "Mao Zedong Öğretisi" ve "MZD" gibi terimler vardır. ÇKP'nin neden *sixiang* terimini kullanmaya karar verdiğini sorusuna cevap vermek için, *zhuyi* ile birlikte kullanılan Marksizm (Makesi zhuyi), Leninizm (Liening zhuyi), Marksizim-Leninizm (Ma Lie zhuyi) terimleri arasında ayırım yapmak gerekir. Peter J. Opitz'e göre, bu anlamlı bir sonucu olmayan aşırı bir yaratıcılıktır. (1972, 15f). Peter Weber - Schäfer, bu kararın Mao'nun bizzat kendisinin olduğunu zira yazılarının

et Marksizmi” ve “reform komünizmi” ile aynı düzeyde, Marksizmin üçlü yapısının bir sonucu olarak tanımlamaktadır. MZD’nin Labica tarafından önerildiği gibi teorinin geliştirilmesine “dahil olması” için, Marx’ta ki çelişkilerin (1965) Mao’daki giderilmesinin detaylı bir açıklamasını veren ve Mao ile Marx arasındaki uyuşmanın gösterildiği bir örnek Louis Althusser’da bulunabilir. Eğer Mao’nun çelişki analizi, hiç bir zaman kompleks olanı, basit olanın tezahürü olarak görmüyorsa, bilakis tam aksine verili olan bizzat kompleks bir sürecin sonucu ise bu durumda her zaman kompleks durumlar olacaktır. Temelde bunların indirgenmesi fiili yahut potansiyel olarak asla mümkün değildir. Marks’ta da aynı ifadeler alışılmadık keskinlikte yer alır. (*Einl 57- FM,139f*) Marx, yalnızca her “basit kategori”nin, toplumun yapılandırılmış bütünü’nün varlığını öngördüğünü göstermez, aynı zamanda, basitliğin temel olmaktan uzak, belli koşullar altındaki karmaşık bir sürecin ürünü olduğunu da kanıtlar (140). Marksizim Hegel’ci diyalektik modeli yadsır zira Hegelciliğin teorik temel yalın bir birlik varsayımını kabul etmez. Detaylı radikal kökene yönelik ve daima bir form arzusunda olan bu felsefi (ideolojik) talebi ret eder. Bu bakımdan ne Marks’ın ne de Mao’nun adı geçen eserlerinde Helgel’ci organik kategorilerin izine rastlanmaz. (142ff) John K. Fairbank’ın 1947’de “Maoist” kelimesini ve 1951’de Benjamin Schwartz’ın “Maoizm” (1960/1972, 40f) terimini geliştirdiğini belirten Karl August Wittfogel, bu iki teorisyenin söz konusu terimlerin karakterize ettiği komünist iktidar stratejisinin, köylülere dayalı bir desteği esas alan “sapkın nitelikleri”nden şikayetçi olduklarını ileri sürdü. Sonunda, bilimsel sosyalizmin babaları da köylülerin, burjuva devrimlerinde belirleyici önemde bir güç olabileceğine ve proletaryanın önderliğinde

“dünyanın dogmatik boşluklar içermeyen bir şekilde tamamlanmasını sağlayan bir sistem olmadığını” ancak “tanımlanabilir tarihsel durumlar içindeki somut siyasi sorunlara dayanan düşünce trendlerinin yazılı halini” yansıttığını ve fakat bunların her şeyi kuşatıcı biçimde tanımlayamayacağını düşünüyordu (1972, 305). Mevcut bağlamda, MZD, Çin toplumunda on yıllardır süren son derece güçlü bir bütünleşme ve kimlik oluşturma etkisine, doğal çelişkilere ve eklektizmine rağmen ortaya çıkan, farklı yapı, araçsallaştırılmış ve eleştiriden geçmiş düşünce yapısı ve biraraya getirilmiş bağlamlar olarak anlaşılmaktadır ve 21. yüzyılın başında halen geleceğe yönelik amaçları vardır. MZD’nin kendine has bir özelliği, “Marksizm” vb. aksine - adaşının ömrü boyunca kurguladığı sistemin, 1930’ların sonlarından 1976’daki ölümüne kadar bizzat aktörü olmasıydı. Mao sadece bir yaratıcı olarak ortaya çıkmadı; Ayrıca MZD’ni iktidar mücadelesinde özel bir kararlılıkla kullanan ve kendi çıkarlarına uyarlayan biriydi. MZD’nin üç önemli ortak yaratıcısı - 1940’larda Liu ve Chen Boda ve 50’lerde, 1960’larda Lin Biao - daha sonra onun tarafından uzaklaştırıldı. Liu, 1969 yılında öldüğü Kültür Devrimi sırasında gözaltında tutuluyordu; her ikisi de başlangıçta Liu’nun ortadan kaldırılmasına çalışan Chen ve Lin, 1969/70 iktidar mücadelelerinde yer aldı. MZD tüm türbülans kurtuldu.

Georges Labica, kendisini “-izm-lerin dansının arkasında” kaybedilen ML’nin gökyüzünü bulmaya çalıştığında, onun için Maoizm tıpkı Marksizm, Leninizm, Bolşevizm, Stalinizm ve Castrism gibi “katılımcılara” aitken, karşıt yahut rakip akımlar ise Revizyonizm, Troçkizm, oportünizm, partiden sapmalar ve Avrupa Komünizmidir (1986, 9). Benzer şekilde, Wolfgang Leonhard, 1970’teki “Maoizm” i, “Sovy-

yapılan devrimlerde de burjuvanın hala belli görevlere sahip olabileceğine ikna oldular.(42f) Bu durumda sapkınlık ve bölünme sorunu olamazdı. Schwartz, Çin Komünistlerinin gerçek Marksist-Leninistler olduklarına ikna olduklarını; ancak bunun, sapkınlık içinde oldukları gerçeğini değiştirmeyeceğini belirtti. 1951/1972, 37) Sovyetler Birliği'nde, DDR (DemokratikAlman Cumhuriyeti) ve gerçek sosyalizmin diğer ülkelerinde "Mao ve Liu'nun eserleri ve ayrıca 1950'li yıllarda doğal olarak ML kanon birleştirildi. DDR'de, MAO'nun seçme yazıları Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in Rusça'dan yapılan çevirileri gibi dört cilt halinde yayınlandı. Liu'nun parti hakkındaki çalışması (ASM 1, 215-308) Mao'nun özel rolünü haklı çıkarmakla birlikte, Mao'nun en önemli eserlerinin de yer aldığı gibi parti yillığı (Liu 1954) içinde yer aldı. Burada kendi kendine referans olan MZD teriminden özenle kaçınılmıştı. 1953 yılında, Chens Mao Tse-tung, Çin Devrimi ile ilgili olarak DDR'de görüldüğü zaman, 1951'deki orijinal Çince unvanı ne doğru bir şekilde çevrildi ne de transkripsiyon yapıldı, ancak sadece Çince karakterlerle tasvir edildi - unvan Lun Mao Zedong sixiang, d.i. Mao Zedong'un fikirleri hakkında. MZD terimi metinde de görünmüyor, ancak "Yoldaş Mao Tse-tung'un öğretileri" hakkında tekrar tekrar konuşmalar yapıldı (Chen 1953, 13, 71 ve benzeri). Bu, birleşik bir ML tavır sunma kaygısı daha iyi yansıtıyor gibiydi.

1960'ların başındaki Sovyet-Çin kopuşunda, birlik veya bağımsızlık sorununa siyasi olarak karar verildi. 1963'te SBKP ile ÇKP arasındaki yazışmalarda yaratılan "tek doğru ML" konusundaki anlaşmazlıktaki net muhalefet çizgileriyle (bkz. Crankshaw 1963, Ek), MZD ve Maoizm, Batıda Sovyet'e alternatif olarak birçok devrimci harekete ilham verdi. Elbette ve hiçbir şekilde yalnızca Maoist örgütlerde değil, aynı zamanda

büyük KP'lerde de. Rossana Rossanda, Mao Zedong'un Marksizmini (1970, Opitz 1972, 11'de belirtilen) analiz etti. Edoarda Masi için Mao, "Marksizm ve Leninizm'in heretigi" olarak aynı zamanda son Marksist'ti (1970). 12). Sovyet-Çin düşmanlığının daha da keskinleşmesi, Batıda içinde sol ideolojik mücadeleyi de güçlendirdi. Sovyetler Birliği ve müttefiklerinde, artık adıyla da bilinen MZD, gerçek ML'ye ve Sovyet sistemine ve onun küresel siyasi girişimlerine yönelik politik tehdidin bir parçası olarak da bilinir ve taraflar karşılıklı bir düşmanlıktan beslenirler. Bu mücadele, iktidar politikasının araçsallaştırmacı Prokrustes yatağında kapana kısılmış kaldı, çünkü ML, kendi gelişimini Marksist bir biçimde analiz edemedi. Georg LUKACS, Çin platformunun Çin-Stalinist mezhepçilik ile ilgili olduğu ve buna karşı, bir düşünce sistemi olarak, tam bir teorik muhasebe gerektirecek gene teorik bir karşı saldırının başlatılması gerektiği görüşüne dayandı (1963/1970, 207). Sovyetler Birliği, sistemlerin bir arada barışçıl varoluşunu savunurken ve 1962'de Küba'nın kararlı ve tedbirli bir savunucusu olduğunu kanıtlarken, Çin platformu (...) teorik olarak Stalin'in pratiklerinin en ölümcül yönlerinden birini uluslararası hayata soktu: oportünizm ve teslimiyetin tek alternatifi olarak iç savaşın dogmatik olarak yüceltilmesi (ibid.). Bu tür referansların, MZD ile Sovyet anlaşmazlığında yeri yoktu. Burada MZD'nin ne ML'nin teorisi ne de bilimsel sosyalizmin gerçekleşmesi uygulaması ile ilgisi olmadığı doğrudu" (Rumjazew 1973, 5). Sığ polemiklerle ML kendi dogmatik katılığını ortaya çıkardı. Bu nedenle, Mao'nun teorik fikirleri son derece sınırlıdır, "Çin felsefesinin bir bütün olarak gelişmesinden bahsettiği zaman, bu, şaşırtıcı değil [...], sorunludur ve şematik, salt, dik ve kesin bir darlık vardır. Dış dünya fenomeninin açıklanmasına antik çağlarla ilgili

yaklaşım [...] karakteristiktir “(Kritik, 1973, 18f). Üstelik yabancı dillere hakim olmayan Mao, “Marksizm hakkındaki fikirlerini yalnızca çeviriler yoluyla” kazanabildi; 1949’a kadar Çin’e ancak Marksizm-Leninizm klasiğinin eserlerinin önemsiz bir kısmı aktarıldı. Mao’nun felsefi eserleri, Sovyet ders kitaplarında yer alan Marksizm-Leninizm felsefesi hakkındaki tüm bilgi birikimini elde edemediğini gösterdi.(351f) Bütün o tımtıraklı argümanlara rağmen, Maoizmin (...), küçük-burjuva deliliğinin bir patlak vermesinden başka bir şey olmaması gibi, tarihsel bakımdan da talihsiz sonuçları olduğunu gösterdi. (Rumyantsev 1973, 329).

O zamandan beri, MZD’nin tarihsel kaynakları hakkında yapılan Rolf Max’inki gibi ciddi soruşturmalar gelecekteki değerlendirmelerde yardımcı olmaya devam ediyor. Bu kaynaklar: 1. MZD’nin tespitine göre Çin imparatorunun gücünün yüceltilmesi talebi karşısında geleneksel Çin feodal toplumunun baskın ideolojisi olarak Konfüçyüsçü-ideoloji; 2. Kadim zamanlardan beri cari olan köylü isyanlarının ideolojik olarak tüm insanların büyük birleşme hayalini kurmaları; 3. Bin yıl boyunca korunmuş temel-diyalektik düşünce geleneği; 4. Geleneksel Çin Merkezçilik 5. Sun Yatsen’in Çin ulusunun yeniden dirilişi ve hareket özgürlüğü konusundaki tutumunda ifade edildiği gibi burjuva Çin milliyetçiliği 6. 1898’de Çin’e gelen sosyal Darwinist görüşler ve Yan FU tarafından yapılan Thomas H. Huxley’in *Evrimi ve Etik tercümesi* 7. Anarşist düşünceler. Max MZD’nde bulunan Marksizm-Leninizm unsurlarını da kaynak olarak sayar, ancak “bütün bunlar farklı düşünce ve kavramların prizmasıyla ele alınmalıdır”. (1974, 16ff.) Roland Felber, MZD için anlamlarını aldıkları durumlarla kaynakların bağlantısını sunar. Bu bağlamda Mao’nun talebi “Marksizmin Çin’e somut bir şekilde uygulanması” ve

Konfüçyüs’ten Sun Yatsen’e “kıymetli mirasa” sahip çıkma çağrısı yapmaktı. Chen’in ÇKP’nin Japon karşıtı kurtuluş savaşında “ulusal ruhun canlandırılmasını” ilan etmesinin yanı sıra asıl istenilenin “Büyük Milletler Topluluğu ve Eşitlik” geleneksel idealine (da tong) temyiz edildiğini göstermesi, Çin için sosyalizm ve komünizm sıra dışı bir şey değil bilakis kendi tarihsel geleneklerine dayandığı anlamına geliyordu.”(Felber 1975, 686f). Chen, burada isim vermeden, 1925’te “sosyalizm ruhunun her zaman Çinlinin kendisine ait olduğunu” iddia eden burjuva reformcu Liang Qichao’yu izler (687, fn.) Ayrıca, 1939’daki *Kendi Kendini Eğitim Liu (ASM 1, 41-156)*, “Konfüçyüsçü Erdemlerin Övgüsü” ve “kendi kendini mükemmelleştirme ilkesi” (687). *Mao’nun, Marksizmin insan bilincinin maddeye zıt belirlenimine ilişkin klasik tezinin “tersine çevrilmesi”* (Weber-Schäfer 1972, 323) (FELBER), Konfüçyüs’ün öznel-idealist ve apriori gelenekleriyle doğrudan bir bağlantıdır. 1975,689). Ancak, kaynaklara yapılan referanslarda tutarsızlıklar vardır. LIU, 1962’de gözden geçirilmiş On-Education versiyonunu sunarak, ML’nin MZD tarafından değiştirilmesine karşı çıktığında, Mao eleştirilenleri, 1938-39’da Maoizme karşı bir silaha dönüştürmek için Konfüçyüs erdemlerinin, MZD tarafından milliyetçiğin kurulması amacıyla kullanıldığını iddia ettiler. (FELBER 1975,692). Bu muhalefet ve toplumsal gerçeklik karşısında, toplumdaki Konfüçyüsçü düşünce kalıntılarında (aileye bağlılık, eski kuşaklara saygı, insanın refahı kavramı, ortadaki merkez vb.) (...) Maoistlerin askeri-bürokratik tiranlığına sürüklenmeleri ve Mao’nun savaşa ve tarıma olan münhasır yönelimi ile birlikte, Konfüçyanizm’in legal ideolojisi despotik İmparator Qin Shihuangdi’nin (259-210 MÖ) ideolojisine kaydırıldı. 697) 1978’deki reform sürecinin başlaması ile birlikte, MZD

Batı Çin'in görüş odağından kayboldu; On iki yıl sonra gerçekleşen Sovyetler Birliği'nin ve dolayısıyla Avrupadaki "gerçek sosyalizm" in çöküşüyle birlikte, Batı Avrupadaki reformist komünist partiler önemini yitirdi ve MZD'nin Batı referans değerleri de ortadan kalktı. Ancak, MZD'nin ÇKP imajının bir parçası olduğu sürece göz ardı edilmemesi gerekir. MZD, ML'ne güçlü veya zayıf, ne şekilde olursa olsun atıfta bulunan ve eşsiz bir devrimin ideolojik enstrümanları tarihinde benzeri görülmemiş bir bölüm oluşturmaktadır. ÇKP Genel Sekreteri HU Yaobang (1981), MZD'ni "partimizin ortak bilgeliğinin kristalleşmesi ve Çin halkının engin mücadelesindeki zaferlerin özeti" şeklinde nitelendirdi (107). Bu tanım, Mao'nun kişiliğine bağlı olmadığından, MZD'nin Çin'de Marksizmin uygulanması ve geliştirilmesini temsil ettiği iddiası kadar geleceğe de açık olma iddiasındadır (108). Reform öncesi dönemin MZD'sindeki önemli bir kırılma, dünya çapındaki misyonerlik faaliyetinde gerilemedir. Marksizm-Leninizm ve MZD'nin yeni tarihsel şartlar altında gelişebilme talebi artık sadece Çin'in kendisinde vardır. (121).

21. yüzyılın başında, MZD teriminin Mao'nun görüşleriyle hiçbir ilgisi olmayan bir kabuk işlevi gördüğünü gösteren çizgiler ortaya çıkmıştır. Wang Hui, Karl ile röportajında Çin'in "bir tür deterministik anlatıdan diğerine - devrimci teleolojiden, depolitize edilmiş ekonomik kalkınma teleolojisine geçiş" yaşadığını söylüyor (Karl 2010, 181). Karl burada, Mao sonrası Çin'de belki de en Maocu olmayan gelişmeyi görüyor. Siyasi örgütlenme, devlet ve parti tarafından tekelleştirildi, ekonomik ve sosyal gelişme pazarın belirlediği başarı ile tekelleşti (ibid.). Mao'nun Çin'in modernleşmesi ile bağlantısı, "tarihsel bir aktör, devrim ve modernleşme filozofu olarak temsil ettiği şeyle yalnızca teğetsel bir ilişkidir." (184). An-

cak ÇKP MZD'ni kullanmaya devam ederse, bu bağlantı çok önemli sayılmaz. Çok daha önemli olan ise Tobias TEN Brink'e göre, hem piyasalaşma hem de parti devletinin çeşitli unsurlarının tuhaf simbiyozu ile beliren reform sürecini yönetmedeki rolleridir (2013, 335). Bu gerçekleşen, "plan"dan "pazara" keskin bir dönüşüm değil, planın, pazarın ve diğer gayrı resmi ve kişilerarası koordinasyon biçimlerinin yeni ve polisentrik bir karışımına yol açan aşamalı bir değişimdir (ibid). Emek ve sosyal politikanın kontrolü için korporatist yapıların yanı sıra kriz yönetiminin "partizan kampanyaları" söz konusudur (337). Geçmişin de kanıtlandığı gibi, hemen her durumda konfüçyüsçülüğün yanı sıra, MZD de karar verme, eylem rehberliği ve eylem koordinasyonu için 'özel' detaylar ve parçalar halinde geri çağrılabilir. Öte yandan, MZD'nin Marksizm ile bağlantılı olup olmadığı ve nasıl bir çatışmaya yol açtığı tartışması artık geride kalmış görünmektedir.

Bibliografya: Chf.n Boda (Tschen Bo-da), Mao Tse-tung Über die chinesische Revolution. Zum 30. Jahrestag der Kommunistischen Partei Chinas (1951), a.d. Cliin. v. S.Behrsing, Berlin/DDR 1953; E.Crankshaw, Moskau-Peking oder Der neue Kalle Krieg, a.d. Engl. v. H.-H. Weltmann, Reinbek 1963; R.Fki.ber, »Kontinuität und Wandel im Verhältnis des Maoismus zum Konfuzianismus. Über historische Voraussetzungen der Kampagne zur Kritik an Lin Biao und Konfuzius in China« in- *ZfG*, 23. Jg., 1975, H. 6, 686-99; Hu Yaobang, .Rode auf der Kundgebung zur Feier des 60. Jahrestages der Gründung der Kommunistischen Partei Chinas (1. Juli 1981). in: *Resolution über einige Fragen zur Geschichte der KP Chinas seit 1949*, Beijing 1981, 99-136; R.E.Karl, *Mao Zedong and China in the Twentieth-Century World. A Concise His-*

tory, Durham-London 2010; *Kritik der theoretischen Auffassungen Mao Tse-tungs*, a.d. Russ., Berlin/ DDR 1973; G.Labica, *Der Marxismus-Leninismus. Elemente einer Kritik*, a.d. Frz. v. Th.Laugstien, Berlin/W 1986; W.Leonhard, *Die Dreispaltung des Marxismus. Ursprung und Entwicklung des Sowjetmarxismus, Maoismus und Reformkommunismus*, Düsseldorf-Wien 1970; Liu Shaoqi (Liu Schau-tsch), *Über die Partei. Referat über die Abänderung des Parteistatuts auf dem VII. Parteitag der Kommunistischen Partei Chinas im Mai 1943*, Berlin/ DDR 1954; G.Lukács, »Zur Debatte zwischen China und der Sowjetunion. Theoretisch-philosophische Bemerkungen« (1963), in: ders., *Marxismus und Stalinismus. Politische Aufsätze*, Ausgewählte Schriften IV, Reinbek 1970, 192-213; *Maoismus*, hgg. u. eingel. v. P.J.Opitz, Stuttgart u.a. 1972; R.Max, *Zum politisch-ideologischen Wesen des Maoismus*, Berlin/ DDR 1974; P.J.Opitz, »Anmerkungen zur Kontroverse über Originalität und Orthodoxie der »Gedanken Mao Tse-tungs««, in: *Maoismus*, 1972, 7-24; K.- G.Riegel, »Die maoistische »Gedankenreform« und Totalitarismustheorien«, in: Th.Heberer (Hg.), *Mao Zedong - Der unsterbliche Revolutionärsversuch einer Neubewertung anlässlich des 100. Geburtstages*, Hamburg 1995, 144-90; R.Rossanda, *Der Marxismus von Mao Tse-tung* (1970), Berlin/W 1971; A.M.Rumjanzew, *Quellen und Entwicklung der »Ideen Mao Tse-tungs«*. *Über das antimarxistische Wesen des Maoismus*, a.d. Russ., Berlin/ DDR 1973; S.R.Schram, *Das politische Denken Mao Tse-tungs. Das Mao-System* (1969), a.d. Engl. v. K.Held, München 1975; B.Schwartz, »Grundzüge der maoistischen Strategie« (1951), a.d. Engl. v. D.Herwig, in: *Maoismus*, 1972, 25-39; T.ten Brink, *Chinas Kapitalismus. Entstehung, Verlauf, Paradoxien*, Frankfurt/M-New York 2013; P.W. ebkr-Schäefer, »Die »Welt-

anschauung« Mao Tse-tungs«, in: *Zf Politik*, 19. Jg. (N F), 1972, H. 4, 304-24; K.A. Wittfogel, »Die Legende des »Maoismus« (1960), a.d. Engl. v. D.Herwig, in: *Maoismus*, 1972, 40-71; Xi Jinping, »Implementing the Guiding Principles of the 18th National Congress of the C P C with a View to Upholding and Developing Socialism with Chinese Characteristics« (2012), in: *Qiushi*, 5. Jg., 2013, H. 1, 5-17.

Maoizm

1960'ların ortalarından itibaren, SBKP (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) ile ÇKP (Çin Komünist Partisi) arasındaki ideolojik kavga Maoist olarak ortaya çıktığından, Maoist komünist eğilimler, Çin devrimci lideri Mao Zedong ve ÇKP'nin teorisi ve pratiğine atıfla (1976'ya kadar) Maoist olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu politikanın tipik özellikleri şunlardır: SU'nin sosyalist modelinin reddi ve müttefik komünist partilerin stratejisi; Oryantasyon ve dünya devriminin itici gücü olarak Üçüncü Dünya (gerilla savaşına güçlü bir odaklanma ile); Sosyalizmde toplumun daimi devrimci dönüşümüne vurgu (Çin Kültür Devrimi modeli); Ekonomik ve deterministik kavramları reddetmek, bunun yerine üretim ilişkilerini merkezi bir kategori olarak adlandırmak ve siyasete vurgu yapmak, devrim bilincinin geliştirilmesi ve üst yapının devrilmesi. Maoizm terimi başlangıçta Sovyet veya Sovyet yanlısı (bakınız Fahrle / Schöttler 1969) ve Batı perspektifinden yapılan yabancı bir atıftı. ÇKP'nin politikalarının derin revizyonunun dünyadaki Maoist grupları bir kimlik krizine sürüklemesi 1980'den sonra gerçekleşti ve ÇKP'nin lugatında Maoizm terimi hiçbir zaman bir temel kazanmadı; terim ÇKP için bilakis sadece yurtdışındaki Maoist akımları tanımlamak için kullanılıyordu. Çin